

I. Wykazy i rejestry biegłych

Zgodnie z estońską ustawą o badaniach kryminalistycznych biegły to osoba dzieląca się swoją wiedzą fachową z dziedziny prawa lub z innych dziedzin w sprawach, w których jest to dopuszczalne na mocy przepisów. Niektórzy biegli są zatrudnieni przez instytucje państwowe („biegli z zakresu kryminalistyki”), podczas gdy inni figurują w wykazie biegłych prowadzonym przez odpowiednią instytucję.

W Estonii funkcjonują oficjalne wykazy biegłych. Wykazy te są ogólnodostępne. Można pobrać je lub zapoznać się z nimi [tutaj](#) i [tutaj](#).

Za aktualizowanie tych wykazów odpowiada Estoński Instytut Nauk Sądowych, pełniący funkcję krajowego laboratorium sądowego. Osoba spełniająca wymogi określone w § 6 ust. 1 pkt 1–3 oraz § 6 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o badaniach kryminalistycznych zostaje wpisana do drugiego z powyższych wykazów.

II. Kwalifikacje biegłego

W ustawie o badaniach kryminalistycznych ustanowiono minimalne wymogi, które należy spełnić, aby uzyskać status biegłego z zakresu kryminalistyki.

Kompetencje biegłego z zakresu kryminalistyki nabywa się w drodze szkolenia.

Uniwersytet w Tartu oferuje szkolenia dla lekarzy sądowych w formie czteroletniego programu rezydenckiego w dziedzinie medycyny sądowej. Rezydenci nabywają kompetencje zawodowe w EFSI – jednym z ośrodków szkoleniowych Uniwersytetu w Tartu.

W Estonii nie funkcjonuje żadna inna instytucja oświatowa zajmująca się kształceniem biegłych z zakresu kryminalistyki w pozostałych dziedzinach nauk sądowych. Biegli są szkoleni w EFSI pod kierunkiem doświadczonych specjalistów. W większości przypadków szkolenie trwa 2 lata. Plan szkolenia obejmuje zarówno zagadnienia ogólne, jak i zagadnienia szczegółowe – jego celem jest zagwarantowanie, aby biegły nabył wszystkie niezbędne kompetencje zawodowe. Plan szkolenia sporządza się z uwzględnieniem specyficznego charakteru danej dziedziny wiedzy, biorąc pod uwagę również specjalistyczną wiedzę akademicką kandydata na biegłego, jak również jego wcześniejsze doświadczenie zawodowe.

Jeżeli pracownik spełnia wymogi przewidziane dla biegłego z zakresu kryminalistyki w ustawie o badaniach kryminalistycznych, ukończył odpowiednie szkolenie i zgromadził doświadczenie wystarczające do tego, by wydawać niezależne opinie, można przyznać mu status biegłego z zakresu kryminalistyki. Wykonywanie zawodu biegłego z zakresu kryminalistyki można rozpocząć po złożeniu przysięgi, o której mowa w ustawie o badaniach kryminalistycznych.

III. Wynagrodzenie biegłego

Kwestie związane z pokrywaniem kosztów analiz sądowych opisano w rozdziale 5 ustawy o badaniach kryminalistycznych. Koszty analiz przeprowadzanych przez państwową instytucję kryminalistyczną pokrywa się z uchwalanego corocznie budżetu państwa. Dokładne stawki wynagrodzenia za przeprowadzenie poszczególnych rodzajów analiz określono w § 26 ustawy o badaniach kryminalistycznych.

Nie przewidziano żadnej szczególnej metody wynagradzania biegłych. W większości przypadków biegły ma obowiązek przedstawić wycenę, zanim zostanie wyznaczony. W przepisach prawa procesowego przewidziano również możliwość zwrotu wydatków poniesionych przez biegłego.

Koszty analizy obejmują wszystkie koszty poniesione w ramach analizy, uwzględniając koszty związane z zaangażowaniem dodatkowych biegłych lub instytucji. Koszty pozasądowego postępowania z udziałem biegłego sądowego można uwzględnić w kosztach procesowych.

Biegły może otrzymać zaliczkę na poczet kosztów.

IV. Odpowiedzialność biegłego

Biegły ma obowiązek poinformować każdą stronę biorącą udział w postępowaniu o rozpoczęciu badania. Świadome wydanie fałszywej opinii przez biegłego stanowi przestępstwo w świetle § 321 kodeksu karnego.

Biegłego pociąga się do odpowiedzialności w trybie przewidzianym w przepisach ogólnych dotyczących zobowiązań umownych i czynów niedozwolonych. Ponadto przyjęto szczegółowe przepisy prawa karnego dotyczące odpowiedzialności biegłego: Fałszywe oskarżenie: 1) Świadome formułowanie fałszywych oskarżeń dotyczących zlecenia popełnienia przestępstwa przez inną osobę jest zagrożone karą grzywny lub pozbawienia wolności do jednego roku. 2) Jeżeli temu samemu czynowi towarzyszyło również fałszywe dowodzenie, czyn taki jest zagrożony karą grzywny lub pozbawienia wolności do lat pięciu.

Biegły nie ma obowiązku wykupienia polisy ubezpieczeniowej od odpowiedzialności zawodowej.

V. Dodatkowe informacje na temat postępowania z udziałem biegłego

Przepisy dotyczące postępowań z udziałem biegłego w Estonii można znaleźć w następujących aktach prawnych:

[Riigi Teataja](#)

[kodeks postępowania karnego](#)

[kodeks postępowania cywilnego](#)

[ustawa o badaniach kryminalistycznych](#)

W postępowaniu cywilnym i administracyjnym obowiązuje taka sama procedura wyznaczania biegłych. W postępowaniu karnym biegłego z zakresu kryminalistyki wyznacza się po złożeniu do EFSI wniosku o udzielenie wsparcia prokuratorowi lub, w stosownych przypadkach, sądowi.

Tytuł zawodowy biegłego nie podlega ochronie prawnej w Estonii. Ponad 70% postępowań karnych, 30% postępowań cywilnych i 10% postępowań administracyjnych odbywa się z udziałem biegłych.

V.1. Wyznaczenie biegłego

Biegłego może wyznaczyć sąd, a w niektórych przypadkach mogą go również wyznaczyć strony. Biegłego można również wyznaczyć na potrzeby postępowania przedsądowego lub przygotowawczego. Nie jest konieczne wyznaczenie biegłego wpisanego do jednego z wyżej wymienionych wykazów. W postępowaniu karnym policja (organ dochodzeniowy) lub prokurator mogą wyznaczyć biegłego na etapie postępowania przygotowawczego.

Jeżeli strony nie wyznaczyły biegłego lub jeżeli nie udało im się osiągnąć porozumienia w kwestii tego, którego biegłego wyznaczyć, lub jeżeli opinię biegłego przedstawiono przed rozprawą, biegłego może wyznaczyć sąd. W sprawach cywilnych strony muszą wnieść depozyt na poczet kosztów wydania opinii biegłego przed jego wyznaczeniem. Strony mogą przedstawić swoje propozycje kandydatów na biegłego, ale takie propozycje nie są wiążące dla sądu. Nie ma istotnych różnic między trybem wyznaczania biegłego przez różne sądy i w ramach różnych dziedzin funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Na biegłych wyznaczanych przez sądy spoczywa zobowiązanie prawne do zgłaszania wszelkich przypadków konfliktu interesów.

V.2. Procedura

Postępowanie cywilne

Na biegłym spoczywa ogólne zobowiązanie do starannego, wyczerpującego i obiektywnego wywiązania się z powierzonych mu obowiązków oraz do zagwarantowania, aby wydawane przez niego opinie miały uzasadnienie naukowe. Dotyczy to wszystkich rodzajów postępowań sądowych.

Strony mogą zakwestionować opinię biegłego, składając stosowne oświadczenie lub przedstawiając opinię przeciwną.

Sąd nie jest związany treścią opinii biegłego. Sąd może postąpić zgodnie z treścią opinii biegłego nawet wówczas, gdy jedna ze stron zakwestionowała tę opinię w toku postępowania.

Ponieważ jednak opinia biegłego stanowi zaledwie jeden z wielu dowodów, sąd bada jej wartość dowodową w zestawieniu z innymi dowodami.

Nie przewidziano żadnej procedury, w ramach której biegli mogliby spotkać się przed rozprawą lub zostać przesłuchani przez stronę przeciwną.

Biegły może kontaktować się ze stronami w toku postępowania, jeżeli potrzebuje dodatkowych informacji.

1. Opinia biegłego

W Estonii opinia biegłego może być przedstawiona na piśmie, a niekiedy również ustnie. Z wyjątkiem postępowania karnego biegły nie musi przestrzegać żadnej określonej procedury przy sporządzaniu swojej opinii.

W ostatecznej wersji opinii biegły jest zobowiązany odnieść się do argumentów stron. Jeżeli strony wystąpią o sporządzenie dodatkowej opinii z uwagi na braki w pierwotnej opinii, sąd może nakazać sporządzenie takiej dodatkowej opinii. W przypadku dwuznaczności, sprzeczności lub niedostatecznie wyczerpującego charakteru opinii biegłego, których nie da się wyeliminować poprzez zadanie dodatkowych pytań, sąd może zlecić ponowne zbadanie przedmiotowej kwestii. Takie ponowne badanie przeprowadza ten sam lub inny biegły.

2. Rozprawa sądowa

Biegli nie biorą udziału w posiedzeniu wstępnym, ale są wzywani na rozprawy w celu udzielenia odpowiedzi na pytania zadawane przez sąd albo przez strony. Przesłuchiwanie biegłych przez stronę przeciwną jest powszechnie stosowaną praktyką. Biegłych można przesłuchiwać w drodze telekonferencji, jeżeli strony wyrażą na to zgodę przed rozprawą.

Informacje przedstawione na tej stronie zgromadzono w ramach projektu „Znajdź biegłego”. Przekazały je osoby wyznaczone do kontaktów w poszczególnych państwach przez Europejski Instytut Ekspertyz i Biegłych Sądowych (EEEI).

Ostatnia aktualizacja: 10/09/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.